

Højere avlsmæssigt niveau med insemineringstyre hos Holstein

Omkring hver tiende Holstein ko har en privat foldtyr som far. Det kan både være en stambogsført foldtyr eller en far, som ikke er registreret. Der kan være mange grunde til at anvende foldtyr i besætningen, men man skal være klar over, hvilken betydning det har for køernes avlsmæssige niveau som f.eks. produktion, sygdomsresistens, reproduktion og samlet økonomi.

Brugstyre giver bedre totaløkonomi

I avlsarbejdet repræsenterer NTM den samlede økonomiske værdi, der skabes gennem et dyrs produktive levetid.

I tabel 1 er blandt andet vist det avlsmæssige niveau for NTM hos afkom efter brugstyre, ungtyre, importtyre og private foldtyre. Afkom efter foldtyre er i denne sammenhæng defineret som køer med en stambogsført far, som ikke er insemineringstyr.

Resultaterne viser, at døtre efter brugstyre har det højeste avlsmæssige niveau for NTM. Forskellene i NTM betyder, at et hundyr efter en brugstyr i gennemsnit er 900-1.000 kr. bedre end en datter efter en importtyr eller en ungtyr, mens den er 1.600 kr. bedre end en datter efter en foldtyr. Det er ikke muligt at beregne et sikkert avlsmæssigt niveau for døtre efter foldtyre, som ikke er stambogsførte, men det må forventes, at døtre efter foldtyre, der ikke er stambogsførte, generelt er på et lavere niveau end døtre efter stambogsførte foldtyre.

Tabel 1. Avlsmæssigt niveau af Holstein køer for ydelse, yversundhed, eksteriør og NTM (Køer født i 2006)

	Brugstyre	Ungtyre	Importtyre	Foldtyre
Antal køer	112.700	44.700	15.500	10.800
Ydelsesindeks	102,7	99,1	100,6	95,0
Yversundhed	101,8	98,7	98,4	97,8
Krop	99,3	99,5	102,6	99,7
Lemmer	102,4	99,4	102,1	99,7
Malkeorganer	99,9	100,8	102,6	99,3
NTM	4,5	-2,3	-1,3	-6,3

Brugstyre giver ydelse og yversundhed, mens importtyre giver eksteriør

Forskellene i NTM skyldes forskelle i niveau for egenskaberne, der indgår i avlsarbejdet. Brugstyrene er udvalgt som de absolut bedste blandt ungtyrene på basis af NTM. Som forventet er brugstyre derfor også bedre end ungtyrene for egenskaber med høj vægt i NTM – eksempelvis ydelse og yversundhed, mens de er på samme niveau for eksteriør.

Døtre efter importtyre har højt niveau for eksteriør. Døtrene er således bedre end døtre efter både brugstyre og ungtyre. For ydelse og yversundhed er døtre efter importtyre imidlertid kun på niveau med ungtyredøtre.

Foldtyrene kan bedst sammenlignes med ungtyrene, fordi begge grupper af tyre er udvalgt på baggrund af forældrenes indekser. Kvægavlsforeningens ungtyre er dog udvalgt blandt de bedste af racens køer omhyggeligt parret med de absolut bedste tyrefædre, mens det tilsvarende nødvendigvis ikke er tilfældet for foldtyrene. Det er derfor forventeligt, at døtre efter foldtyre avlsmæssigt er på et lavere niveau. Resultaterne viser, at det især er for ydelse, at foldtyredøtre er ringere end døtre efter ungtyre.

Større forskelle med genomisk selektion

Ungtyrene, som er fædre til køer født i 2006, er udvalgt uden brug af genomisk selektion. I dag anvendes genomisk selektion til udvælgelse af alle ungtyre. Det betyder, at ungtyrene er på et højere niveau end tidligere. Det betyder dermed også, at forskellen mellem døtre efter ungtyre og foldtyre vil være større.

Drop foldtyren

Der vil være praktiske grunde til at lukke foldtyren ind til køer og kvier i stedet for at inseminere. Det mest hørte argument er, at brunstobservation er tidskrævende. Resultater viser dog, at anvendelse af aktivitetsmåler - som eksempelvis Heatime - kan give gode reproduktionsresultater med en forholdsvis beskedne investering.

Disse muligheder, sammenholdt med de avlsmæssige forskelle mellem insemineringstyre og foldtyre betyder, at man bør droppe foldtyren og i stedet satse på inseminering.

Anders Fogh og Ulrik Sander Nielsen, Dansk Kvæg